

Anti-pestprotocol De Tamboerijn

Inleiding:

De Tamboerijn wil voor iedereen een veilige school zijn. Een veilige school betekent dat wij; het team en ouders, ernaar streven;

- * Dat kinderen zich veilig voelen, dat ze vertrouwen hebben in ons, in elkaar, in zichzelf en de mensen om hen heen
- * Dat de kinderen de kans krijgen zo veel mogelijk op eigen niveau te presteren
- * Het onderwijs zo te organiseren dat leerlingen leren samen te werken
- * Dat kinderen niet alleen kennis maar ook sociale en praktische vaardigheden leren die nodig zijn om het samenwerken met de ander mogelijk te maken
- * Dat kinderen leren omgaan met gevoelens en emoties van zichzelf (en die van de ander)
- * Dat kinderen leren een ander te respecteren en te waarderen
- * Dat wij bij de kinderen aandacht willen voor normen en waarden en respect voor ieders culturele en levensbeschouwelijke achtergrond
- * Dat kinderen zich ontwikkelen tot zelfstandige personen

Bij dit alles staat voorop, dat de kinderen zich gelukkig en geborgen voelen op De Tamboerijn en dat leren voor hen een leuke, prettige bezigheid moet zijn. Daarom vinden wij de sfeer waarin een kind zich ontwikkelt van groot belang. De houding van onze leerkrachten is open, bemoedigend, beschermend en positief.

Preventie van pesten hoort bij het creëren van een veilige school. De veiligheid op De Tamboerijn is onder meer te danken aan een goed pedagogisch klimaat waarin het team weet dat zij een voorbeeldfunctie heeft in het omgaan met elkaar, de leerlingen en de ouders.

Op De Tamboerijn gebruiken we een methode voor sociaal emotioneel leren (SEL). Door het gebruik van signaleringsinstrumenten wordt het sociaal-emotionele functioneren van de leerlingen gemeten. Op De Tamboerijn is een anti-pestcoördinator aanwezig. De coördinator is het aanspreekpunt als het gaat om pestgedrag en is verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid binnen onze school. Denkt mee met collega's om een positieve groepsvorming te behouden en is gesprekspartner binnen het sociaal veiligheidsbeleid.

In dit pestprotocol beschrijven we hoe te handelen als er melding wordt gemaakt (door ouders en/of kinderen) of geconstateerd wordt (door leerkrachten en/of begeleiders) als er sprake is van (cyber)pesten.

Het doel van het anti-pestprotocol.

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Het is dan ook erg belangrijk om duidelijk en zeer consequent te handelen. De rol van de pester, de volgers, de omstanders en de gepeste moet belicht worden.

Wat is plagen en pesten.

We spreken van pesten als het negatieve gedrag naar een ander doelbewust is, langere tijd aanhoudt en er sprake is van machtsongelijkheid. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en bedreigend. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Pesten gebeurt meestal niet openbaar. Het is daarom moeilijk te constateren en vaak merk je het pas als het al een tijdje aan de gang is. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weet niet iedereen hoe ze ermee om kunnen gaan.

Bij plagen is er geen sprake van machtsongelijkheid en is kortdurend.

Verhoogde kansen en mogelijke signalen van pestgedrag in de groep.

Een onveilige situatie verhoogt de kans op pesten. Om pesten in de groep aan te pakken is kennis nodig over wat de kansen zijn op het ontstaan van pestgedrag en de signalen herkennen die kunnen wijzen op pestgedrag. Een pester zoekt een rede voor het kunnen pesten. Er is een verhoogde kans op pesten bij leerlingen die ongeschreven regels overtreden hierbij kun je denken aan:

- * het hebben van een uiterlijk die afwijkt van het gemiddelde (rood haar, te dik/dun etc)
- * gedrag wat afwijkt van gemiddeld door het hebben van moeilijkheden in het interpreteren van sociale situaties (ADHD, autisme etc)
- * het hebben van zichtbare beperkingen.
- * het hebben van andere (levens)overtuigingen.
- * een thuissituatie die afwijkt van het gemiddelde (armoede, gezinssamenstelling etc)

De uitingsvormen van pestgedrag.

Pesten heeft vele verschijningsvormen. Zoals;

- * Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, mailtjes, sms-jes schrijven
- * Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
- * Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten
- * Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten
- * Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen. kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen
- * Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
- * CyberPesten: Anonieme berichten versturen via messenger diensten, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van smartphones en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, inloggegevens en wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen etc. (Zie verder dit protocol onder hoofdstuk Cyberpesten)

Belangrijk bij een vermoeden van pesten is dat je de betrokkenen laat weten dat je ziet wat er gebeurt en dat je aanbiedt te willen helpen. Ondertussen vinger aan de pols, maar grijp niet direct in. Geef leerlingen de kans het zelf op te lossen, eventueel met jouw aanwijzingen.

Signalen van een gepeste leerling die wijzen op mogelijk pestgedrag kunnen zijn:

- * vaak betrokken zijn bij opstootjes in de klas of op het schoolplein
- * vaak afwezig zijn
- * vaak met een bijnaam aangesproken worden door klasgenoten
- * vaak klagen over hoofdpijn, buikpijn en andere soortgelijke klachten
- * plotseling slechtere resultaten halen
- * regelmatig als laatste gekozen worden bij het indelen van groepjes
- * vaak alleen zijn tijdens pauzes
- * eerder komen dan de les begint of als laatste blijven hangen
- * extreem reageren op kleine plagerijtjes.

Uitgangspunten van de aanpak tegen pestgedrag.

Naast het herkennen van de signalen van (vermoed) pestgedrag is voor een effectieve aanpak inzicht nodig in de sociale verhoudingen in de groep en moeten de individuele stimulerende- en risicofactoren die beïnvloedbaar zijn duidelijk zijn. Deze worden in kaart gebracht voor de hele groep, de pester en de gepeste. Voor het in kaart brengen gebruiken wij het leerlingvolgsysteem/signaleringsinstrument KIIK, Zien! en het sociogram. Het team van De Tamboerijn is zich bewust dat gedrag een subjectief leerlingkenmerk is. Gedrag wordt in hoge mate bepaald door contexten en interacties. Van Overveld (2012) spreekt hier van afstemming en wisselwerking en speelt een grote rol. Een ongunstige score binnen ZIEN!, KIIK of het ingevulde sociogram moet als een signaal worden gelezen. De bevindingen worden geregistreerd in het groepsplan gedrag (GPG). De SMART geformuleerde doelen komen ook in het GPG. Pameijer et al. (2009) stellen dat zonder doelen het verwachte gedrag geen richting, geen effectieve feedback en geen mogelijkheid om te evalueren aanwezig is.

Het team van De Tamboerijn vindt dat de leerling centraal staat. Signalen die een leerling afgeeft worden serieus genomen ook als er strikt genomen (nog) geen sprake is van pesten volgens de definitie van pesten zoals hierboven is omschreven. In de lessen sociaal emotioneel leren (SEL) van de methode KWINK leren wij de leerlingen sociaal emotionele vaardigheden aan. In Kwink leren kinderen elkaar op een positieve manier aan te spreken op gedrag. Op deze wijze wordt leerlinggedrag beïnvloed en draagt dit bij aan de verwezenlijking van een veilige leer- en leefomgeving (Zins & Elias, 2006).

Door de lessen KWINK en de inzet van de signaleringsinstrumenten en te luisteren naar de leerling is het team van De Tamboerijn alert om het pestgedrag te signaleren, te registreren en aan te pakken. 6 Anti-pestprotocol basisschool De Tamboerijn

Dit is zichtbaar gemaakt in het groepsplan gedrag (GPG). Deze wordt aan het begin van het schooljaar opgesteld en bijgesteld na de afnames van ZIEN! en KIIK in het najaar en voorjaar. Naast de methode KWINK speelt het klassenmanagement een belangrijke rol in het voorkomen van door leerlingen ervaren pestgedrag. Als onderdeel hiervan worden in de eerste schoolweek van het schooljaar samen met de leerlingen klassenregels opgesteld. Goed klassenmanagement betekent tevens dat in het aanbod van het onderwijs rekening wordt gehouden met de fases van de groep door het jaar heen en de ontwikkelbehoefte van de groep op het gebied van sociaal emotioneel leren (SEL).

Voor sommige kinderen is de preventieve groepsaanpak te weinig en moeten de beïnvloedbare risicofactoren worden aangepakt. De specifieke ontwikkelbehoeftes zijn hiervoor geïnventariseerd. Voor deze kinderen is mogelijk een gedragsanalyse en/of training in specifieke sociaal emotionele vaardigheden nodig, zodat de ondersteuning aan kan sluiten bij de ontwikkelbehoefte.

De aanpak van het pestgedrag.

Om pesten te voorkomen en op te lossen is een effectieve aanpak nodig. Dit wordt zichtbaar gemaakt in het groepsplan gedrag. Deze wordt opgesteld volgens de principes van handelingsgericht werken (HGW). Het HGW is het uitgangspunt om te bepalen of en welke ondersteuning leerlingen en leerkrachten nodig hebben. Met dit inzicht werken we aan:

1. preventie van pestgedrag in de groep.
2. interventie op beïnvloedbare risicofactoren.
3. gedragsanalyse en ondersteuning bij ontwikkelingsbehoefte.

Preventie van pestgedrag in de groep.

De school:

- * stelt ouder(s)/verzorger(s) bij aanmelding van hun kind op de hoogte van dit pestprotocol
- * zorgt voor kennis bij de kinderen over het gebruik van internet op school, ouders worden hierover geïnformeerd
- * bevordert goed pedagogisch klimaat, onder andere door expliciete lessen
- * zorgt ervoor dat het thema pesten jaarlijks aan de orde komt
- * onderkent de voorbeeldfunctie, kan stelling nemen en is eenduidig in de aanpak
- * geeft in de groepen 5 t/m 8 lessen mediawijsheid
- * leert de kinderen wat het verschil is tussen pesten/plagen en klikken/melden
- * bespreekt de gedragsregels van de school en de leerkracht stelt samen met de leerlingen in de eerste week van het schooljaar gedragsregels op voor in de groep
- * evalueert periodiek (bij iedere groepsbespreking) de impact en grootte van het pesten op haar school bespreekt bij iedere groepsbespreking de ontwikkeling van de groep en leerlingen individueel op sociaal emotioneel gebied en volgt deze met een volgsysteem
- * onderneemt actie indien er signalen zijn van pesten
- * besteedt aandacht aan sociaal-emotionele ontwikkeling door:
 - in de klas te praten over ervaringen, gevoelens en problemen van leerlingen
 - aandacht in andere lessen voor sociale en/ of emotionele onderwerpen, zoals bij taal en wereldoriëntatie
 - direct aandacht te besteden aan ruzies en/of conflicten

-een positieve omgang van de kinderen buiten de groepen door te bevorderen

- * Wij hanteren leefregels die voortkomen uit de methode Kwink. Zij vormen een kapstok waar alle andere regels aan opgehangen kunnen worden.

De ouder(s)/verzorger(s):

- * onderkennen hun voorbeeldfunctie; kunnen handelen van hun kind objectief bekijken
- * conformeren zich door aanmelding op de school aan het pestprotocol van onze school
- * bespreken onderdelen van dit protocol die van belang kunnen zijn met hun kind(eren) en conformeren zich hieraan.

Interventie op beïnvloedbare risicofactoren

We gebruiken de Vijfsporenaanpak van Bob van der Meer om het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokken partijen en worden gelijktijdig aangepakt;

- * De groep: sturing bieden aan de groep
- * Het gepeste kind: sturing bieden aan het kind dat gepest wordt
- * De pester: sturing bieden aan het kind dat zelf pest
- * De leerkracht: De rol van de leerkrachten en de schoolleiding.
- * De ouder(s)/verzorger(s): De ouders van het gepeste, pestende kind sturing bieden en de ouders van de middengroep indien noodzakelijk informeren

Sturing bieden aan de groep.

In de groep waarin gepest wordt heerst geen sociaal veilig klimaat. Het team van De Tamboerijn gebruikt de lessen SEL om pesten zoveel mogelijk te voorkomen. De leerkrachten hebben kennis van de fasen van groepsvorming en passen hun handelen daar op aan. Is er toch sprake van pestgedrag dan moet daaraan gewerkt gaan worden. Ook hierbij spelen de lessen sociaal emotioneel leren een rol. Daarnaast worden in de eerste lesweek met de klas gedragsregels afgesproken waarin beloningen op van tevoren besproken verwacht gedrag in bepaalde situaties worden ingevoerd (afspraken over verwacht gedrag op schoolplein, kleedkamer etc). Deze gedragsregels zijn zichtbaar in de klas.

Sturing bieden aan de gepeste leerling en de pester.

Naast de stimulerende en beïnvloedbare risicofactoren van de groep zijn deze factoren ook in kaart gebracht voor de pestende - en de gepeste leerling. Interventie is gebaseerd op het gebruik maken van de stimulerende factoren en het ondersteunen van de ontwikkelingsbehoefte. Het laten praten van de pester met de gepeste leerling is geen effectieve interventie omdat er geen sprake is van een gelijke machtsverhouding.

Rol van de ouders.

Als stimulerende factor kan de rol van ouders worden gezien die het pestgedrag van hun kind afwijzen. Door ouders te betrekken in de aanpak van dit gedrag kunnen de ouders een positieve bijdrage leveren in de aanpak van het pestgedrag. Samen met de ouders wordt er gezocht naar een oplossing van het probleem. De leerkracht heeft hier een constructieve houding. 8 Anti-pestprotocol basisschool De Tamboerijn

De ouders van de pester: Samen met de ouders wordt een oplossing gezocht voor het pestgedrag van hun kind. Tevens worden consequenties afgesproken als dit gedrag terugkomt. Zorg dat er een tweede gesprek wordt afgesproken om te bespreken hoe het nu gaat. De ouders van het gepeste kind: Als leerkracht vertel je de ouders wat je hebt gezien/gemerkt en welke stappen je tot nu toe hebt ondernomen. Ook bij deze ouders zorg je voldoende vervolcontact. De ouders van de groep: Als leerkracht kan het nodig zijn om de ouders van de groep te informeren over het pestgedrag in de groep.

Rol van de leerkrachten.

De leerkrachten op De Tamboerijn hebben naast hun pedagogische- en didactische kwaliteiten het klassenmanagement op orde. Op het gebied van gedrag tijdens het lesgeven betekent dit dat er met de leerlingen afspraken zijn gemaakt over het verwachte gedrag tijdens het lesgeven. Voorafgaand aan een willekeurige les kan de leerkracht met de leerlingen het gewenste gedrag tijdens het lesgeven doornemen en na de les kan dit geëvalueerd worden. Het kunnen bereiken van gewenst gedrag zal in de lessen SEL geoefend moeten zijn. Vanuit dit oefenen is transfer mogelijk naar andere lessen waarbij

het geefende gewenste gedrag wordt toegepast. Van Overveld (2012) stelt dat het voor de leerkracht belangrijk is welke elementen in de instructie of de leerstof er voor zorgen dat negatief gedrag kan ontstaan. Hierbij kan gedacht worden aan onderwijs dat te moeilijk, te makkelijk of te saai is.

